

ЛІТЕРАТУРА

1. Образование: сокровитое сокровище (Learning: The Treasure Within): Основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века [Электронный ресурс] / UNESCO, 1996. – 42 с. – URL: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf> (дата звернення 20.02.2020).
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 15.02.2020).
3. Малицька О. В. Культурологічна діяльність як фактор гармонізації особистості. Сучасні тенденції в бізнесі та суспільному секторі: колективна монографія. Ополе, 2016. С. 117-139.
4. Малицька О. В. Культуротворча діяльність як пріоритет сучасної вищої освіти. *Молодий вчений*. 2017. №1. С. 117-120.
5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. Київ: Інтерпроф, 2002. 270 с.
6. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. Київ: Либідь, 2004. 288 с.

Діана ПОНОМАРЕНКО,

студентка М11 гр.

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **Ольга ПОПОВА,**

к. пед.н., доц. (БДПУ)

ДО ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

Курс «Читання» є органічною і багатофункціональною складовою освітньої галузі «Мови і літератури». Уміння і навички, які формуються на уроках читання, є важливим засобом саморозвитку й самовираження особистості учня. Крім того, вони мають загальнонавчальний характер, є засобом вивчення практично всіх навчальних предметів, забезпечують подальше засвоєння систематичних курсів у наступних ланках загальноосвітньої школи [3].

Останні дослідження з методики читання спрямовані переважно на розвиток читацьких умінь і навичок, удосконалення навичок говоріння, сприйняття художнього твору, забезпечення літературної освіти та літературний розвиток молодших школярів, формування мовленнєвої культури (А. Ємець, І. Осадченко, Л. Шевчук, М. Явоненко та ін.).

Комуникативно-мовленнєвий розвиток молодших школярів здійснюється у процесі навчально-мовленнєвої діяльності, яку ми, слідом за А. Богуш, визначаємо як організований, цілеспрямований процес використання мови, передання і засвоєння суспільно-історичного досвіду, оволодіння суспільною діяльністю у сфері наукових понять, установлення комунікації та планування своїх мовленнєвих і комуникативних дій [1, с. 49]. Саме комунікація, як зазначає А. Крамаренко, на гуманістично зорієнтованих засадах [2, с. 135].

Навчально-мовленнєва діяльність, як і мовленнєва, охоплює такі її

види: аудіювання, говоріння, читання і письмо. Отже, читання є одним із видів навчально-мовленнєвої діяльності в початковій школі.

Термінологічні джерела визначають читання як: вид психічної діяльності, що виявляється в асоціюванні із зображеннями літер звукових елементів мови; один із видів мовленнєвої діяльності, який ґрунтується на зоровому сприйнятті графічних знаків мови та на логічному розумінні їх значення; рецептивний вид мовленнєвої діяльності, що полягає в декодуванні графічних символів, тобто перекладі буквеного коду в мисленнєві образи.

При цьому технічний бік передбачає сформованість способу, швидкості, правильності й виразності читання. А смислова складова є більш значущою і передбачає розуміння прочитаного матеріалу з його усвідомленням. Саме смислова складова і є центральною у процесі читання, оскільки основне завдання читання на уроках у початковій школі розуміння смислу прочитаного тексту та на цій основі забезпечення комунікативно-мовленнєвого розвитку учнів.

Розрізняють читання вголос і читання мовчки, а також ознайомлювальне, вивчальне, вибіркове читання. Читання вголос (озвучування графічного тексту) формує такі мовленнєві якості, як правильність, виразність, чіткість, емоційність, підконтрольність.

Мотивом читання як комунікативної діяльності є спілкування, метою – одержання потрібної інформації. При цьому робота з текстом може мати різну мету: отримати загальне уявлення про зміст прочитаного чи максимально повно зрозуміти наявну в тексті інформацію. Залежно від мети вчитель планує різні навчально-мовленнєві і комунікативні завдання на уроках читання.

Програмою початкової школи визначені такі завдання уроків читання:

- формування в учнів повноцінних навичок: читання як базової у системі початкового навчання та слухання;
- формування у школярів прийомів самостійної роботи з різними типами і видами дитячих книжок, довідковим матеріалом, умінь здійснювати пошук, добір інформації для вирішення навчально-пізнавальних завдань;
- виховання потреби в систематичному читанні як засобів пізнання світу, самопізнання, загальнокультурного розвитку.

Таким чином, уроки читання не обмежуються формуванням тільки читацької та літературної компетентностей. Як складова частина навчального предмету «Українська мова» читання виконує значно ширше коло завдань, найважливіше з яких полягає у комунікативно-мовленнєвому розвитку учнів. Як зазначено у програмі – формування читацьких умінь здійснюється в нерозривній єдності з мовленнєвими. Це означає, що роботу над комунікативно-мовленнєвим розвитком потрібно здійснювати не тільки на спеціально відведених уроках, а й у процесі опрацювання всього програмного матеріалу з читання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7

років: монографія. 2-е видання. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с.

2. Крамаренко А.М. Ідеї гуманістично орієнтованого освітнього процесу Василя Сухомлинського в сучасних реаліях. *Наукові записки БДПУ*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип.2. Бердянськ : БДПУ, 2018. С. 134-141.

3. Попова О.І. Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності учнів. *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип.2. Бердянськ : БДПУ, 2017. С. 290–299.*

Віталій СОБІЛЬСЬКИЙ,

студент 1 курсу другого рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **Лада Чемоніна,**
канд. пед. н., доцент (БДПУ)

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Актуальність. У Державному стандарті початкової освіти зазначено, що однією з ключових компетентностей, яких потребує сучасний молодший школяр для особистої реалізації та життєвого успіху, є оволодіння вмінням спілкуватися державною (і рідною у разі відмінності) мовами, тобто усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів), реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, на роботі, вдома, у вільний час тощо [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Аналіз поглядів учених-методистів (Л. Варзацька, М. Вашуленко, С. Караман, М. Пентилюк та ін.) дозволив нам констатувати єдність їхньої позиції: рівень сформованості в учнів названих вище умінь і навичок визначається доцільністю дібраних засобів навчання. Сьогодення шкільної мовної освіти характеризується стрімким упровадженням технологічних інновацій, однією з яких є мультимедійні засоби.

У тлумаченні дефініції *мультимедійні засоби навчання* ми також спостерігаємо співзвучність думок науковців: 1) застосування в освітньому процесі різних засобів комунікації, в тому числі підручників, телебачення та радіо (П. Коллін); 2) сукупність різних засобів навчання, як-то текстів, графічних зображень, музики та відео, спрямованих на здобуття знань, удосконалення вмінь і навичок учнів (О. Міщенко); 3) комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео (В. Кремень) [2; 3; 5].

Мета і методи дослідження. Мета дослідження – на основі аналізу окремих загальнодоступних мультимедійних засобів навчання з'ясувати доцільність їх використання у процесі формування в учнів початкової школи названої вище компетентності.